

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060201

DOM
2016-02-16
Stockholm

Mål nr
F 8242-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätt, mark- och miljödomstolen, dom 2015-09-07 i mål nr F 2165-14, se bilaga

KLAGANDE

I J

Ombud: Jur.kand. J W

MOTPART

1. A-L S

2. B S

3. I G

SAKEN

Rättegångskostnader

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på så sätt att I G, B S och A-L S ska solidariskt ersätta I J för rättegångskostnad vid mark- och miljödomstolen med 69 895 kr, exklusive mervärdesskatt, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 7 september 2015 till dess betalning sker.

Dok.Id 1255717

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

2. I G, B S och A-L S ska solidariskt ersätta

I J för rättegångskostnad i Mark- och miljööverdomstolen med 5 250 kr exklusive mervärdesskatt, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

I J har yrkat att han ska få ersättning för sina rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen med 69 895 kr och i Mark- och miljööverdomstolen med 11 813 kr för ombudsarvode.

A-L S och **B S** har motsatt sig ändringsyrkandet.

I G har motsatt sig ändringsyrkandet. För det fall att Mark- och miljööverdomstolen skulle bifalla **I J** yrkande har **I G** yrkat att det belopp om 30 000 kr som mark- och miljödomstolen funnit skäligt solidariskt ska betalas av samtliga delägare i samfälligheten.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

I J har i huvudsak anfört följande. Avgörande för om en rättegångskostnad ska anses ha varit ”skäligen påkallad” är om den part som har haft kostnaden hade anledning att utgå från att åtgärden som kostnaden gäller var nödvändig vid den tidpunkt då åtgärden vidtogs. I det aktuella målet gjorde lantmätaren en annan bedömning än **I J** om hur fastighetsgränsen skulle bestämmas och **I J** motparter höll med lantmätaren. **I J** kunde då inte räkna med att mark- och miljödomstolen skulle upphäva det överklagade beslutet utan att han gav in en egen utredning till domstolen om gränsens sträckning. Dessutom hade han som klagande ett större ansvar för att själv lägga fram bevisning i domstolen än vid handläggningen hos lantmäterimyndigheten. I fastighetsmål behöver en part ofta anlita tekniskt biträde. I sådana mål kan man också behöva lägga ned mycket tid på att göra riktiga utredningar. Det tekniska biträdet har inte lagt ner oskäligt mycket tid. Kostnaderna har även hållits nere genom att **I J** själv utfört vissa åtgärder. Mark- och miljödomstolen har angett att flera delar av **I J** utredning var obehövlig. Domstolen har dock inte angett vilka delar. Mark- och miljödomstolen verkar ha baserat sitt domslut på **I J** utredning.

A-L S och B S har i huvudsak angett följande. Mark- och miljödomstolen har bedömt rättegångskostnaderna på ett riktigt sätt. I J utredning har till stora delar varit obehövlig för målets avgörande. Den ersättning som mark- och miljödomstolen tillerkänt I J är i nivå med, eller överstiger, vad som skäligen varit påkallat i det här fallet.

I G har hänvisat till vad A-L S och B S anfört samt för egen del angett i huvudsak följande. Ärendet har återförvisats till lantmäteriet för ny prövning av gränsens sträckning. Gränsens sträckning är alltså inte slutligen fastställd. Det finns en större tilltro till lantmäteriets gränsutredning än den som I J har presenterat. Att I J biträdd med underlag till sitt tekniska biträde medför inte att hans utredning är mer underbyggd än lantmäteriets. Yrkad ersättning för rättegångskostnader är inte skälig.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Ersättning för rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen

I J yrkade ersättning för sina rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen med 69 895 kr exklusive mervärdesskatt. Av beloppet avser 51 471 kr arbete (varav 40 970 kr avser tekniska biträdet M H Ks utredning), 6 474 kr utlägg och 11 950 kr tidsspillan.

Mark- och miljödomstolen tillerkände I J ersättning för ombudsarvode med 30 000 kr med motiveringen att det fanns skäl att jämka det yrkade beloppet med anledning av att den utredning som I J gett in i stora delar varit obehövlig och saknat egentlig relevans för målets utgång. Utredningen hade utförts av M H K som enligt kostnadsräkningen lagt ned 19,75 timmars arbete på målet vilken utgör den övervägande delen av det arbete som sammanlagt lagts ned i målet.

Ersättning för rättegångskostnad ska fullt motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud och biträde, under förutsättning att kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt, se 16 kap. 14 § fastighetsbildningslagen (1970:988) jämförd med 18 kap. 8 § rättegångsbalken. Det framgår av handlingarna i målet att det rör sig om en fråga som har krävt omfattande utredningsåtgärder. Av mark- och miljödomstolens domskäl framgår dessutom att domstolen lade M H Ks utredning till grund för sin bedömning. Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening går det inte att säga att utredningen skulle vara obehövlig i någon del. M H K har inte heller lagt ned mer tid på utredningen än som varit påkallat med hänsyn till utredningens omfattning. Utredningen har således i sin helhet varit skäligen påkallad för att tillvarata I J rätt. I J ska därför, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, tillerkännas full ersättning för sina rättegångskostnader vid mark- och miljödomstolen.

Ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen

I J har därmed fått fullt bifall till sin talan i Mark- och miljööverdomstolen. Han ska därför få ersättning för sina rättegångskostnader i den mån de har varit skäligen påkallade för att tillvarata hans rätt.

Det yrkade beloppet avser 6,75 timmars arbete utfört av J W och M H K. Av kostnadsräkningen framgår inte hur mycket tid som är hänförlig till de olika delposterna. Det framgår inte heller hur mycket tid som är hänförlig till J Ws arbete respektive M H Ks arbete. Frågan i Mark- och miljööverdomstolen har, till skillnad från frågan i mark- och miljödomstolen, varit mycket begränsad. Det är dessutom fråga om grundläggande regler om rätten till ersättning för rättegångskostnader. Med hänsyn till att det har rört sig om en begränsad rättsfråga har det saknats skäl för J W att lägga ned så mycket tid på processen i Mark- och miljööverdomstolen som hon har gjort. Eftersom det har rört sig om en rent rättslig fråga har det inte heller funnits anledning att konsultera ett tekniskt biträde. Ersättning motsvarande 3 timmars arbete, det vill säga 5 250 kr exklusive mervärdesskatt, får därför anses vara skälig.

I Gs yrkande

I G har vid den angivna utgången yrkat att 30 000 kr av rättegångskostnaderna ska fördelas på samtliga delägare i samfälligheten Z

. Det är endast I G, B S och A-L S som har yttrat sig i målet och de har motsatt sig I J yrkanden. Övriga delägare i samfälligheten har inte haft partsställning i målet. Endast I G, B S och A-L S ska därför förpliktas att ersätta I J

rättegångskostnader.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Per Sundberg, tekniska rådet Karina Liljeroos samt tf. hovrättsassessorerna Solmaz Fadai Vikström och Sigrid Malmström, referent.

Föredragande har varit Johan Erlandsson.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-09-07
meddelad i
Östersund

Mål nr F 2165-14

KLAGANDE

I J

Ombud: Jur.kand. J W

MOTPARTER

1. I G

2. A-L S

3. B S

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäterimyndigheten i Östersunds kommuns beslut 2014-08-01 i ärende nr Z146051, se **bilaga 1**

SAKEN

Fastighetsbestämning rörande X, Y och Z i Östersunds kommun

DOMSLUT

1. Mark och miljödomstolen upphäver besluten i den överklagade förrättningen och återförvisar den till Lantmäterimyndigheten vid Östersunds kommun för förnyad handläggning.
2. I G, B S och A-L S ska solidariskt ersätta I J för rättegångskostnader med 30 000 kr, exklusive

Dok.Id 226049

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 708 831 28 Östersund	Storgatan 6	063-15 06 00 E-post: mmd.ostersund@dom.se www.ostersundstingsratt.domstol.se	063-15 06 88	måndag – fredag 08:00-16:00

mervärdesskatt. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

BAKGRUND

Lantmäterimyndigheten i Östersunds kommun (nedan KLM) har i lantmäteriförrättning avseende fastighetsbestämning den 1 augusti 2014 (ärendenummer Z146051) beslutat att gränsen mellan fastigheten X och Z går i rät linje mellan punkterna 1-2-3 samt att gränsen mellan Y och Z går i rät linje mellan punkterna 6-5-4 och därefter i sträckning enligt 1 kap 5 § jordabalken, allt i enlighet med vad som framgår av KLMs beslut.

YRKANDEN M.M.

I J, i egenskap av delägare i samfälligheten Z, har överklagat KLMs beslut med yrkande att beslutet ska undanröjas och att förrättningen ska återförvisas till KLM för förnyad prövning. Som grund för yrkandet har I J anfört i huvudsak följande.

Beslutet gäller sträckningen av gränsen på båda sidor om den samfällda vägen, Z. Den samfällda vägen har en längd om åtminstone 1,5 km från Storsjön mot sydväst genom byn och upp till skogen. Sträckningen är och har alltid varit rak sånär som på att samfällighetens bredd minskar successivt ner mot Storsjön. Samfälligheten är väl hävdad av fastighetsägarna i Vålbacken och den kantas på båda sidor av äldre lador som visar sträckningen. Samfälligheten har betydelse för jordbruket eftersom den skiljer X från X1 m fl. Fastighetsgränsen påverkar arealen för flera fastigheter. Lantmäterimyndigheten har i beslutet hänvisat dels till en visarsten, dels till en överenskommelse träffad mellan ägarna till fastigheterna på båda sidor om samfälligheten.

KLMs beslut är felaktigt. Visarstenen är visserligen riktig men markerar inte gränsen mellan Z och X utan gränsen mellan Z och Y, Lantmäterimyndigheten har alltså parallellförflyttat vägen motsvarande bredden 10 fot, från det rätta läget. Detta framgår om man beaktar vägens fortsättning mot sydväst och ladorna som kantar den. Det har inte träffats någon överenskommelse med delägarna i Z. Delägarna i Z har inte kallats till utstakningen. Om så hade skett hade I J och andra

kunnat visa på de omständigheter som stöder I J uppfattning om var gränsen rätteligen går. Äldre förrättningar har berört gränsen i andra delar. KLMS beslut tar inte hänsyn till detta.

I J har i målet åberopat en utredning utförd av lantmätaren M H K. Av utredningen framgår följande.

De gränser som är föremål för fastighetsbestämning i KLMS beslut har tillkommit vid laga skifte fastställt 1873-09-25, (akt 23-L0C-126). Då avsattes bl a den del av Z som nu är föremål för fastighetsbestämning som samfällid för väg med en bredd av 10 fot och benämndes i lagaskifteshandlingarna som ”väg från landsvägen till sjön”. Samfällighetens läge framgår av kartan till laga skiftet.

För att utreda om samfällighetens läge har redovisats korrekt på kartan till det nu överklagade fastighetsbestämningsbeslutet bör man utgå från de äldre gränsmarkeringar som finns i närheten. KLM har utgått från en gränssten (en visare) som redovisas som punkt 2 på förrättnings kartan och i den tekniska beskrivningen. KLM har antagit att den stenen markerar gränsen mellan X och det samfällida vägområdet medan I J menar att den stenen står i gränsen mellan Y och det samfällida vägområdet. Enligt I J finns det flera andra gränsstenar i närheten som är lämpliga att utgå från för att bestämma det samfällida vägområdets rätta läge.

Den ena stenen finns i gränsen mellan fastigheterna X och X3, strax nordost om det samfällida vägområde (i lagaskifteshandlingarna benämnt "landsvägen från Näs till Ullviken") som korsar förlängningen av det samfällida vägområde som nu är föremål för fastighetsbestämning strax sydväst om punkt 1 och 6 på förrättningskartan. I G nämner denna gränssten i sitt yttrande och har markerat den som punkt 3 på kartbilagan till sitt yttrande. En annan gränssten finns enligt G i gränsen mellan fastigheterna X1 och X2. G nämner även denna gränssten i sitt yttrande och kallar den punkt 2. Nordost om fastigheten X2 finns fastigheten Y1. I

gränsen mellan dessa båda fastigheter finns här ett samfällt vägområde som även det tillkom vid laga skiftet år 1873 (akt 23-L0C-126). I laga skifteshandlingarna kallas den "byväg från Sohlbergs till Öfverbyns gräns". H K tolkar Gs beskrivning av punkt 2 som att gränsstenen finns i hörnet mellan X1, X2 och det samfällda vägområdet för nyss nämnda byväg. Utöver dessa båda gränsstenar känner I J till ytterligare ett antal gränsstenar i närheten av det samfällda vägområdet som kan användas för att bestämma de aktuella gränsernas läge. Några av dem har markerats på utdrag ur karta till hemmansklyvning (akt 23.L0C-164).

För att utreda var det samfällda vägområdet för vägen mellan landsvägen och sjön är lokaliserat har H K gjort mätningar med digitalt mätverktyg i digital kopia av lagaskifteskartan (akt 23-L0C-126). H K har mätt avståndet mellan samfällt vägområde och fastighetsgräns vid ungefär de punkter där de gränsstenar finns som i Gs yttrande kallas punkt 2 och 3, vars läge G har markerat på kartbilagan till sitt yttrande.

Avståndet mellan det samfällda vägområdets nordvästra gräns (vägen från landsvägen till sjön) och gränsen mellan fastigheterna som nu heter X och X3 är enligt den genomförda digitala mätning ca 88 meter, mätt längs den nord-östra gränsen av det samfällda vägområdet som benämns "landsvägen från Näs till Ullviken" i lagaskifteshandlingarna (se bilaga 2). Enligt mätning på kartan till det överklagade fastighetsbestämningsbeslutet är motsvarande avstånd ca 102 meter, mätt till förlängningen av den gränslinje mellan X och X3 som redovisas på förrättningskartan (se bilaga 1). Genom mätning i terrängen har I J kommit fram till att avståndet från kanten av den samfällda vägen till gränsstenen som i Gs yttrande kallas punkt 3 är ca 101 meter, vilket väl överensstämmer med avståndet H K uppmätt på förrättningskartan.

H K har även digitalt mätt avståndet mellan det samfällda väg-område som i lagaskifteshandlingarna kallas "väg från byvägen till landsvägen" (som är en förlängning mot sydväst av det samfällda vägområde som nu är föremål

för fastighetsbestämning) och gränshörnet mellan nuvarande X1, X2 och sydvästra gränsen av det samfällda vägområde som i lagaskifteshandlingarna kallas "byväg från Sohlbergs till Öfverbyns gräns". Detta avstånd är enligt mätningen ca 98 meter. I J har kontrollerat även detta avstånd i terrängen och då mätt upp avståndet mellan den sydöstra kanten av den samfällda vägen och gränsstenen som i Gs yttrande kallas punkt 2 till ca 99 meter. Även här stämmer alltså resultatet av dessa båda kontrollmätningar väl överens.

Både kontrollmätning i lagaskifteskartan och i terrängen av avståndet mellan punkt 3 och det samfällda vägområdet ger en stark indikation om att det samfällda vägområdet som nu är föremål för fastighetsbestämning på förrättningskartan har redovisats i ett läge längre mot sydost än dess rätta läge enligt lagaskifteskartan. Den sydöstra gränsen av det samfällda vägområdet som nu är föremål för fastighetsbestämning, och även dess förlängning mot sydväst har enligt lagaskifteskartan en helt rak sträckning. Den nordvästra gränsen av samma område är även den helt rak, med det undantaget att den parallellförskjuts dels med 6 fot (ca 1,8 meter) mot nordväst i delen mellan landsvägen och byvägen eftersom områdets bredd här ökar från 10 till 16 fot, dels med ytterligare 4 fot (ca 1,2 meter) mot nordväst i delen sydväst om byvägen eftersom bredden här ökar till 20 fot. Detta innebär att om det samfällda området ges ett felaktigt läge genom det överklagade fastighetsbestämningsbeslutet kommer det att påverka det samfällda vägområdets läge i hela den samfällda vägens längd, fram till den samfällda fägatan söder om byvägen.

Om det samfällda vägområdet parallellförskjuts mot sydost, som kontrollmätningen vid punkt 3 indikerar att det överklagade beslutet innebär, minskar avståndet mellan punkt 2 och det samfällda vägområdets sydöstra gräns på motsvarande sätt. Enligt mätningen i lagaskifteskartan är avståndet mellan punkt 2 och det samfällda vägområdets sydöstra gräns ca 98 meter och enligt den mätning som I J har utfört i terrängen är avståndet från punkt 2 till den befintliga vägens sydöstra kant ca 99 meter. Detta indikerar att det samfällda vägområdet här har ungefär samma läge som den befintliga vägen. Om det samfällda vägområdet förskjuts mot sydost kommer så inte att vara fallet.

Det samfälliga vägområdet som nu är föremål för fastighetsbestämning är enligt mätning på kartor beläget längre mot nordväst än enligt redovisningen på förrättningskartan till den nu överklagade fastighetsbestämningens förrättningen.

I G har bestritt yrkandet och anser att KLMs gränsbestämning är korrekt. Som grund för bestridandet anför I G att anledningen till överklagandet är att det är aktuellt med en utfart till Mariebyvägen från planerad villabebyggelse på Y. I J syster äger fastigheterna Y2 och X1 som gränsar mot s:1 och av den anledningen vill I J flytta samfälligheten på fastigheten X.

När Skogsstyrelsen Dnr 2-95 projekterade skogsvägen på samfälligheten, som var en gammal fägata, fanns en visarsten med gränsen mot X1. I G har bifogat foto på rester av fägatans gränser med stenar och lite virke. Dessutom har tidigare Televerket en plåtmarkering vid gränsen mellan X1 och Z uppe vid skogsbilvägen, strax ovanför stenarna.

En visarsten finns dessutom på gränsen mellan X1 och mot fastigheten X2 andra sidan. En visarsten finns även på p.3. I G har bifogat förteckning på markägarnas ersättning vid byggnationen, varav framgår att X1 ej lämnat någon mark.

Vägen på X som gränsar mot Z och Y byggdes för c:a 14 år sedan, och då det var skogsbeväxt och en jättestor sten på Z, ville entreprenören dra vägen mot sjön på Inger Gs betesmark, vilket då var acceptabelt för hennes del. Den nedre raserade ladan som I J hänvisar till har inte använts de sista 65- 70 åren. Enligt uppgift placeras telefonstolparna på gränserna.

B S och A-L S, har bestritt yrkandet. De anser att KLMs beslut är riktigt. I den del där gränsbestämningen gjordes har I J ingen anslutande mark och rimligen inget personligt intresse i den delen.

Gränsbestämningen påverkar naturligtvis den fortsatta sträckningen upp mot den allmänna vägen nr 604. I förslag till planområdet för villabebyggelse på Y, som utarbetats av Östersunds Kommun, ligger utfartsvägen på den samfällda vägen på den del där fastigheterna X och Y2 utgör de angränsande fastigheterna. Y2 och X1 har samma ägare. Dessa är inte delägare i samfälligheten men ägaren, B J, är syster till I J. Fastigheten Y2 har på den delen en lada som med den nu fastställda gränsbestämningen ligger delvis inne på den samfällda marken och måste vid en exploatering flyttas. Den del av utfartsvägen som ligger på den samfällda marken har B S och A-L S som exploatörer uttalat att upprustningen, ansvaret och kostnaderna för det framtida vägunderhållet kommer att ligga på villaområdet och inte utgöra några kostnader för samfälligheten. Vägen används idag för att komma ner till sjön där samfälligheten iordningställt brygga och badplats. Vägen är idag efter sommarens regn i bedrövligt skick.

KLM har yttrat sig. Av KLMS yttrande framgår att KLM vid fältarbetet sökt efter råstenar från skogskanten, ner till den allmänna vägen och vidare ner till Storsjön. Den enda gränsmarkering som har återfunnits är visaren som är redovisad som punkt nr två i förrättningskartan. På andra sidan den allmänna vägen finns en väggkropp som sträcker sig i rak linje i en knapp kilometer till skogskanten och vidare genom skogen. Väggkroppen bedöms vara den samfällda vägen Z och har mätts in vid skogskanten. För att kunna återskapa gränsen har lagaskifteskartan lagts som ett lager under den digitala registerkartan. De båda kartorna har passats ihop med hjälp av piren, visaren och väggkroppen. KLMS bedömning är att det beslut som tagits är korrekt.

I J har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 69 895 kr. Av beloppet avser 51 471 kr arbete (varav 40 970 kr H Ks utredning) 6 474 kr utlägg och 11 950 kr tidspillan. Beloppen exkluderar mervärdesskatt.

DOMSKÄL

Vad mark- och miljödomstolen har att ta ställning till, efter vad I J och motparter har yrkat och framfört, är om den samfällda vägen bedöms gå i den sträckning som KLM beslutat eller om den med eller utan vridning ska förflyttas mot norr.

Vägen är tillkommen vid laga skifte, vilket framgår ovan. Av skifteskartan framgår att den samfällda vägen löper i rak riktning mellan litt. Aa och Ad, senare registrerade som Y3 och Z1. Skifteshandlingarna ger vid handen att vägens bredd avtar i steg mot vattnet. Från att vara 20 fot bred i den övre delen mot skogen smalnar den avsatta vägen av i två etapper, först till 16 fot och sedan, i den del som nu är föremål för fastighetsbestämning till 10 fot. Av I J ingivna utredning framgår att återfunna gränsstenar talar för att den övre vägdelen ligger kvar i sitt ursprungliga läge och på ”rätt plats” i förhållande till angränsande fastigheter.

Kontroll i fält och på tillgängligt kartmaterial visar att den övre delen ovanför landsvägen har kvar sin raka sträckning. Från (nuvarande) landsvägen och ned mot Storsjön visar den befintliga vägen på vissa avvikelser från den räta linjen.

Om den övre delen är rak och presumeras ligga i ”sitt rätta läge” bör således den vägdelen som är föremål för fastighetsbestämning ligga i förlängningen av denna. I målet tillgängligt kartmaterial samt tillgängliga flyg- och satellitbilder visar att vägens förlängning i samtliga fall hamnar norr om den södra av de två pirarmar som sträcker sig ut i Storsjön och därmed norr om den av KLM utmärkta sträckningen. Det finns därför enligt domstolens uppfattning skäl att sätta tilltro till vad I J framfört om att den återfunna visaren, punkten 2 på förrättningskartan, visar gränsen mellan Z och Y.

Även om det inte motsägs av befintliga ladors placering väljer mark- och miljödomstolen att inte fästa alltför stor vikt vid var dessa står idag.

Z1 var föremål för hemmansklyvning 1906, akt nr 23-LOC-164 varvid bl. a. tillskapades X och Z2. Från denna förrättningsåtgärd härrör flera av de markeringar som J hänvisar till i sin utredning. Det är något vanskligt att lägga hemmansklyvningen och dess karta till grund för bestämningen av den här aktuella vägen som härrör från laga skiftet, drygt 30 år tidigare. Bland annat har man i hemmansklyvningen valt att inte ansluta till skiftets strikt raka linjer utan klyvningslotterna smalnar av respektive breddas något i förhållande till varandra. Trots det talar även de här återfunna markeringarna och mätningar i förrättningskartan för att den i den nu aktuella förrättningen, återfunna visaren, utgör gränsmarkering mellan Y och Z. I Js utredning, från hemmans-klyvningen återgivna uppmätta avstånd – och domstolens egna bedömningar – talar för att avståndet till visaren blir för stort för att denna skall markera gränsen mellan X och Z.

Mark- och miljödomstolen finner således att den i fastighetsbestämningen berörda samfällda vägen ska ha samma sträckning som vägen i sin helhet samt att den i höjd med den återfunna visaren ska förskjutas mot norr. Det innebär att den vägdel som nu är föremål för prövning kan behöva vridas något i förhållande till förrättningskartans visning. Den överklagade förrättningen bör därför upphävas och återförvisas till KLM för förnyad handläggning i enlighet med mark- och miljödomstolens anvisningar.

I J har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 69 895 kr. Av beloppet avser 51 471 kr arbete (varav 40 970 kr H Ks utredning), 6 474 kr utlägg och 11 950 kr tidspillan. Beloppen exkluderar mervärdesskatt. Enligt 16 kap 4 § fastighetsbildningslagen (1970:988) får mark- och miljödomstolen efter vad som är skäligt besluta att sakägare som förlorar målet ska ersätta annan sakägare dennes kostnad. I övrigt ska 18 kap 1 § rättegångsbalken tillämpas i fråga om rättegångskostnader. Eftersom parterna står i ett klart motsatsförhållande bör rättegångskostnaderna fördelas i enlighet med 18 kap 1 § rättegångsbalken. I G, B S och A-L S har förlorat målet och ska därför förpliktas ersätta I J rättegångskostnader. Dessa har bestritt

I J kostnadsyrkande. Mark och miljödomstolen finner skäl att jämka beloppet. I målet har ingivits en utredning som enligt domstolens uppfattning i stora delar inte varit behövlig och till stora delar saknar egentlig relevans för målets utgång. Inte heller i övrigt kan målets svårighetsgrad sägas motsvara den nedlagda arbetstiden. Domstolen anser därför att ersättningen för rättegångskostnader bör jämkas. I G, B S och A-L S ska därför förpliktas ersätta I J för dennes rättegångskostnader med 30 000 kronor.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se **bilaga 2** (DV 427)

Överklagande senast den 28 september 2015. Prövningstillstånd krävs.

På mark- och miljödomstolens vägnar

Lars Nyberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lars Nyberg, ordförande, och tekniska rådet Börje Nordström